

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

Ennyit általános jellemzésül. A részletekre most nem terjeszkedhetem ki. Fentartom ezt akkorra, ha majd az anyag újabb gyűjtések eredményeivel kiegészítve s tüzetesen rendezve álland előttem.

Fő dolog mindenesetre az, hogy a gyűjtést folytassuk.

Részemről, bárha erőm csekélysége nagyon is érezteti velem a föladat súlyát, el vagyok tökéelve meg nem hátrálni a nehézségek elől, s ezért a jövő nyáron nagyobb körre terjesztem ki hasonló irányu gyűjtéseimet Somogyban, azután pedig a Dunántúlra egyéb megyéiben.

Bő alkalom nyílt jelen utamon is újlag meggyőződni kettőről: először hogy mennyi kincs hever még itt kiaknázatlanul, mennyi rejtély vár megoldásra, mennyi értékes töredék az összeillesztő kézre! Ott van — hogy csak Somogyról beszéljek — a néprajzilag oly nagyérdekű Szigetvár-vidéke (Darány stb.); ott van maga a megye székhelye, Kaposvár, azután K.-Mérő, Öreglak több más helylyel együtt, honnan kitünő mesemondók híret hallám; ott a Drávamellék és a balatoni partok érdekes néprajzi pontjai, melyekről még alig vannak némi adataink. De meggyőződtem arról a másik tényről is, hogy ha valahol, úgy itt igazán periculum est in mora. Legfőbb ideje, hogy szakítsunk azzal a hideg közönnyel, mely a rendszeres néprajzi és néprajzi gyűjtés iránt nálunk eddigelé uralkodott. Meg kell mentenünk, a mi még megmenthető. A vetést elvágta ugyan a jég, lepörkölte a nap, azért maradt benne annyi szem, hogy megérdemli a letakarítás munkáját.

Én a mint mondtam, beállok ehhez a nagy munkához napszámosnak, szolgálom az ügyet gyarló tehetségem szerint; és ha nálamnál képebbek fogják meg velem együtt a sarló végét, és ha társaságunk tetszése fogja követni a bevezetett aratást, akkor meg lesz a jutalom, a melyre számítottam.

Karácsonyi népjáték Szamosújvárról.

Közli: *Esztegar László.**)

Király, angyal, huszár, pásztorok bejönnek; a *pap* künn marad; a *pásztorok* lefeküsznek.)

* Esztegar úr, ki e játékot Szamosújvárt, egy cigány legény előadása nyomán jegyezte fel, speciális tanulmánya tárgyává tette a hazai népies miszterumokat, a melyeket vele együtt mi is igen érdekeseknek tartunk néprajzi szempontból és a melyeknek minden helyen való összegyűjtése igen kívánatos volna. Szerk.

Bennlevők mind : egy karácsonyi éneket elénekelnék.

Pap : (kivülről kopog).

Király : (kivont karddal) Eredj szolgám, lásd sietséggel, ki mer kopogni ajtómnál oly bátor szívvvel?!

Huszár : Ki vagy? mi vagy? Erre nekem tüstént feleletet adj!

Pap : Én vagyok egy öreg páter. Most jöttem a tireneusi császártól, hogy a felséges királytól az éjszakára szállást kapnék!

Huszár : (a királyhoz) Felséges király! Olyan emberek jöttek, a kik a felséges királytól az éjszakára szállást kapnának.

Király : (a huszárhoz) Bizon töllem szállást nem kapnak. Nem bánom, ha a városi piaczhátán is megfagnak.

Huszár : (a paphoz) A felséges királytól szállást nem kapnak; nem bánja, ha a városi piaczhátán is megfagnak.

Pap : Felséges király! az egész várost össze-vissza jártuk, szállást sehol sem kaptunk, s így a városi piaczhátán is megfagytunk.

Huszár : Felséges király! Az egész várost össze-vissza járták, szállást sehol sem kaptak, s így a városi piaczhátán is megfagytak.

Király : (a huszárhoz) Eredj szolgám, ereszd be egy keveset fűtözni.

Pap : (bejön) Szerencsés jó estét felséges király!

Király : Adjon Isten öreg páter. Lássalással öreg páter, nekem mennyi vendégeim vannak; ha én magának szállást adok, arezomra nagy szégyent vallok. De hát maradjon benn egy keveset fűtözni.

Angyal : (énekel) Keljetek fel pásztorok, pásztorok!

Istenfélő jámborok, jámborok!

Mert született uratok, uratok!

Nektek kis Jézusotok, Jézusotok!

Egy pásztor : (ébredez) Auz mej fertátye! Hallod te pajtás, mit mond az angyal. Új királyunk született. Szkoaletye Kelj fel hirtelen. Nu dormnyi Ne aludjál kegyetlen. Mert már annyit aludtál, hogy a két szemed kidüledt. Nem bánom hát, keljünk fel, Bethlehembe menjünk el.

Mind : (énekelnek) Bethlehemmi városba, városba,

Csáklyás minden szállásba, szállásba,

Hol valának pásztorok, pásztorok,

Istenfélő jámborok, jámborok. . .

Gyertek tehát keljünk fel, keljünk fel,

Bethlehembe menjünk el, menjünk el,

Imádjuk mi urunkat, urunkat,

Tiszteljük Jézusunkat, Jézusunkat!

Pap: Hopp! Dominus, én is itt vagyok, úgy fázik a lábom, szinte megfagyok.

Pásztor: E közt a két hegy közt hideg szél csatázik, megfázik az ember, ha nem pálinkázik. Mikor az én apám fiatal ember volt, házasodni akart, de semmie sem volt. Csak elküldött a malomba, hogy öröljek hamar, ha nem egyebet. bár egy kötés szalmát, hogy e szerint megperzseljük. A molnár se vette tréfára a dolgot. Elővette a lisztes lapátot, hátamat-fejemet jól összeagyabugyázta. Én se vettem tréfára a dolgot. Útamba keltem. Útamban találtam egy katonatisztet. Az a katonatiszt mind arra ingerelt, hogy menjek, lássam Budapestet. Beállottam a dongai királyhoz. Minden esztendőben egy pár, két pár szunyogot levágtam, lénungomról lemondtam, e szerint pásztor lettem.

Angyal: Én kis orátor, híres prókátor. Most jöttem nem rég Franciaországból. A ki versemet meg akarja hallgatni, s kezével pénzt, petákot nem ad, Szerecsenországban baglyok temetik.

Király: Tekintetes nemes ország-világ. Én vagyok egy rózsaszál virág. Nézz szemembe ki vagyok én. Én vagyok egy légszeg (?) vitéz ember, a ki egy csapásra huszonötöt levág. Derék bagoly madár meg nem ijeszt engem, mert a sötét felleg jól oltalmaz engem. Magyar hazámban most karácsony napja. Eredj jó szolgálóm; nyisd fel a kamarát, hozz fel asszonyodnak megsütött kalácsát!

Erdélyi örmény panaszos ének.

Közli: *Dr. Gopcsa László.*

(A február 28-iki ülésen tartott felolvasásból.)

Nemsokára az örményeknek Erdélybe való költözése után, tehát ezelőtt valami 200 évvel keletkezett egy czim nélküli hosszabb verselmény, a mely panaszkodik arról, hogy az örmények kereskedelmére bénítólag hat az, hogy már az oláhok és zsidók is szedik a báránybőröket, a melyek az örményeknek egyik legfőbb kereskedelmi és kiviteli cikke voltak. A nyelvészetiileg igen érdekes eredeti szöveget más alkalommal közlöm, itt a néprajzilag is érdekes verset csak magyar fordításban mutatom be.

Sajnálom, ti drága szövetek,
Hogy kés vágta el éltetek.

Jaj nekünk, már minden elveszett,
Szomorúságunk elérkezett.